

บทที่ 1

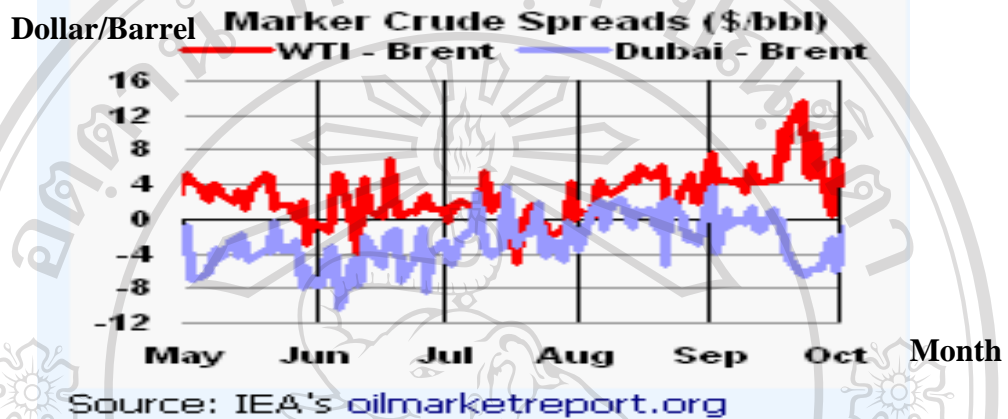
บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้รับผลกระทบจากภาวะราคาน้ำมันที่ผันผวน เนื่องจากน้ำมันเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ กิจกรรมอุตสาหกรรม การขนส่งและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าหากราคาน้ำมันเพิ่มสูงขึ้นอาจเป็นเพราะเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตเป็นผลเนื่องมาจากความต้องการน้ำมันที่เพิ่มขึ้นหรือการลดการผลิตของผู้ผลิตน้ำมัน ในทางตรงกันข้ามหากราคาน้ำมันลดลงอาจเป็นเพราะการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำเป็นผลเนื่องมาจากความต้องการน้ำมันที่ลดลงหรือการขยายการผลิตของผู้ผลิตน้ำมันเพิ่มขึ้นเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อราคาน้ำมัน เพราะราคาน้ำมันเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและถ้าพิจารณาในกรณีของประเทศไทยจะเห็นได้ว่าหากราคาน้ำมันสำเร็จรูปในตลาดสิงคโปร์ที่ประเทศไทยใช้เป็นราคาน้ำมันอ้างอิงได้เพิ่มสูงขึ้นราคาน้ำมันในประเทศไทยก็จะสูงตามซึ่งจะส่งผลทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นและมีผลกระทบต่อธุรกิจและระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย

จากสถานการณ์ราคาน้ำมันขายปลีก ราคาน้ำมันดิบเวสต์เท็กซัส – ราคาน้ำมันดิบเบรนท์ (WTI – BRENT) และ ราคาน้ำมันดิบคูไบ – ราคาน้ำมันดิบเบรนท์ (DUBAI – BRENT) ในปี พ.ศ. 2551 ตั้งแต่ พฤษภาคม ถึง ตุลาคม ราคาน้ำมันช่วงดังกล่าวยังคงผันผวนตามปัจจัยทางความรู้สึกและข่าวร้ายวันที่ส่งผลกระทบต่ออุปสงค์และอุปทานน้ำมันในระยะสั้น ซึ่งปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคาน้ำมันได้แก่ ความกังวลเกี่ยวกับภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่อาจส่งผลกระทบต่อการใช้เชื้อเพลิงของโลกและปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมืองในประเทศผู้ผลิตน้ำมันยังคงเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคาน้ำมันจึงทำให้ราคาน้ำมันมีความผันผวนขึ้นลงในช่วงเวลาดังกล่าว ดังรูปภาพที่ 1.1

รูปที่ 1.1 แสดงการเปลี่ยนแปลงราคาน้ำมันขายปลีก WTI – BRENT และ DUBAI – BRENT ตั้งแต่เดือน พ.ศ. 2551 ถึง ค.ศ. 2551

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ

จากภาวะราคาน้ำมันในตลาดโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงและมีความผันผวนค่อนข้างมาก การบริโภคน้ำมันของทั้งโลกที่ผ่านมาได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 77.7 ล้านบาร์เรลต่อวัน ในปี พ.ศ. 2544 เป็น 83.7 ล้านบาร์เรลต่อวัน ในปี พ.ศ. 2548 (Scholtens and Wang, 2008) โดยมีสาเหตุมาจากการขยายตัวของเศรษฐกิจโลก และโดยเฉพาะจากการเพิ่มขึ้นอย่างมากของอุปสงค์น้ำมันดิบในประเทศจีนและประเทศอินเดีย อันเป็นผลมาจากการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศและเศรษฐกิจของประเทศไทยได้มีการขยายตัวเช่นเดียวกัน จึงส่งผลให้ความต้องการใช้พลังงานของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นตาม ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2524 ถึงปี พ.ศ. 2543 ความต้องการใช้พลังงานของประเทศไทยขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยในอัตราร้อยละ 8.6 ต่อปี โดยภาคอุตสาหกรรมไทยมีความต้องการใช้น้ำมันคิดเป็นประมาณร้อยละ 29.8 ของอุปสงค์ต่อพลังงานขั้นสุดท้าย (Total Final Energy Demand) ทั้งหมดของประเทศในปี พ.ศ. 2524 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 32.4 ในปี พ.ศ. 2543 ขณะที่ภาคขนส่งซึ่งเป็นภาคที่มีส่วนแบ่งของความต้องการใช้พลังงานสูงที่สุด มีการขยายตัวของส่วนแบ่งความต้องการใช้พลังงานขั้นสุดท้ายจากร้อยละ 46.1 ในปี พ.ศ. 2524 มาเป็นร้อยละ 47.6 โดยประเทศไทยซึ่งมีระบบเศรษฐกิจแบบเปิดและเป็นประเทศเล็ก อีกทั้งยังต้องพึ่งพิงการนำเข้าน้ำมันดิบจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก จึงยากที่ประเทศไทยจะหลีกเลี่ยงผลกระทบจากภาวะความผันผวนของราคาน้ำมันในตลาดโลก และผลสืบเนื่องที่ตามมาไม่ว่าจะเป็น

ปัญหาเรื่องเงินเฟ้อ ปัญหาเรื่องภาวะเศรษฐกิจถดถอย และปัญหาการว่างงานที่มักจะเกิดขึ้นภายหลังวิกฤตการณ์ราคาน้ำมันในตลาดโลก ความผันผวนที่เพิ่มมากขึ้นของราคาน้ำมันในตลาดโลกที่จะมีผลต่อเศรษฐกิจของไทย ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตและราคาสินค้า ผลกระทบดังกล่าวเป็นผลกระทบที่ประชาชนทั่วไปสามารถสัมผัสได้โดยตรง เพราะทันทีที่ราคาน้ำมันเพิ่มสูงขึ้นต้นทุนการดำรงชีพย่อมเพิ่มตาม เพราะทุกวันนี้มนุษย์ผูกพันกับการเดินทางตลอดเวลา น้ำมันจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการคมนาคม การขนส่งสินค้าและบริการทุกชนิด ผลกระทบที่มีต่อต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้นย่อมนำไปสู่ภาวะเงินเฟ้อ ที่เรียกว่าเงินเฟ้อจากต้นทุนการผลิต (Inflation by Cost Push) โดยผู้ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดคือผู้มีรายได้น้อย เช่น ข้าราชการ หรือพนักงานบริษัท เนื่องจากรายได้เท่าเดิมแต่ค่าครองชีพเพิ่มสูงขึ้นและผลกระทบที่มีต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ผลกระทบนี้เป็นผลกระทบที่รัฐบาลต้องคำนึงถึงมากที่สุดเนื่องจากเป้าหมายการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายหลักของภาครัฐที่เข้ามาจัดการดูแลระบบเศรษฐกิจโดยรวม แต่เมื่อราคาน้ำมันที่แพงขึ้นย่อมทำให้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจไม่มั่นคงตามไปด้วย ดังจะเห็นได้จากต้นทุนการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้นย่อมไปกดดันภาวะเงินเฟ้อ เมื่อภาวะเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อระดับรายได้ที่แท้จริงของประชาชนในชาติลดลงอีกทางหนึ่งด้วย (อารยะ ปรีชาเมตตา, 2551)

สำหรับสถานการณ์การขยายตัวทางเศรษฐกิจและปริมาณการใช้้ำมันของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2540 ถึงปี พ.ศ. 2550 จะเห็นได้ว่าเมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2540 การขยายตัวทางเศรษฐกิจตกต่ำจึงมีผลทำให้ปริมาณการใช้น้ำมันลดลงตามและตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เศรษฐกิจเริ่มดีขึ้นทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นจึงมีผลทำให้ปริมาณการใช้น้ำมันเพิ่มขึ้นตาม ดังรูปภาพที่ 1.2

รูปที่ 1.2 แสดงการขยายตัวทางเศรษฐกิจและปริมาณการใช้น้ำมันของประเทศไทยระหว่างปี 2540 - 2550

ที่มา: กระทรวงพลังงาน

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าทั้งราคาน้ำมัน และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นและลดลงในทิศทางเดียวกัน โดยปริมาณความต้องการใช้น้ำมันก็จะเพิ่มขึ้นตามการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุนี้จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างราคาน้ำมันดูไบตลาดสิงคโปร์ ราคาน้ำมันดูไบตลาดนิวยอร์ก กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างราคาน้ำมันดูไบตลาดสิงคโปร์ ราคาน้ำมันดูไบตลาดนิวยอร์ก กับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทยทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างราคาน้ำมันดูไบตลาดสิงคโปร์ และราคาน้ำมันดูไบตลาดนิวยอร์กกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทย ใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายไตรมาส ตั้งแต่ พ.ศ. 2536 ไตรมาสที่ 1 – พ.ศ. 2550 ไตรมาสที่ 4 รวมทั้งหมด 60 ตัวอย่าง

1.4 แหล่งที่มาของข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รายไตรมาสของราคาน้ำมันดูไบ ได้แก่ ราคาน้ำมันดูไบตลาดสิงคโปร์ และราคาน้ำมันดูไบตลาดนิวยอร์ก ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากศูนย์การเงินและการลงทุน (Financial Investment Center : FIC) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทย จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งได้รวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลออนไลน์

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1.5.1 สามารถนำผลการศึกษามาใช้ในการวิเคราะห์และวางแผนกลยุทธ์ ในการดำเนินธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้น้ำมัน เพื่อจะได้รองรับกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้

1.5.2 สามารถนำผลการศึกษามาใช้ประโยชน์ต่อองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศไทย

1.6 นิยามศัพท์

น้ำมันดิบ หรือ ปิโตรเลียม (Crude Oil) หมายถึง ของเหลวขุ่นข้นสีน้ำตาลเข้มหรือเขียวเข้มปิโตรเลียม เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถพบได้ในชั้นหินในบางพื้นที่บนเปลือกโลกและประกอบไปด้วยสารประกอบโครงสร้างซับซ้อนของไฮโดรคาร์บอน โดยส่วนมากมักจะเป็นอัลเคนแต่อาจจะแพร่หลายในรูปลักษณะ และสารประกอบ โดยมากปิโตรเลียมนั้นจะนำมาใช้ในการผลิตน้ำมันเชื้อเพลิง เช่น น้ำมันเครื่องยนต์และแก๊ซโซลีน ผลผลิตทั้งสองนั้นเป็นแหล่งพลังงานพื้นฐานของโลกในขณะนี้

น้ำมันเบนซินหรือแก๊ซโซลีน (Gasoline) หมายถึง น้ำมันเชื้อเพลิงที่ระเหยได้ง่าย ได้มาจากการกลั่นน้ำมันดิบในโรงกลั่น โดยกลั่น หรือ ตัดเอาส่วนที่เบาพอเหมาะจากส่วนต่างๆ ในกรรมวิธีการกลั่น แล้วเอามาผสมกันและปรุงแต่งด้วยสารเพิ่มคุณภาพต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น แนฟธา (Naphtha), Isomate, Reformate และสารเติมแต่ง (Additives) เช่น MTBE (Methyl Tertiary Butyl Ether), เอทานอล เป็นต้น เพื่อให้เหมาะสมแก่การใช้เป็นเชื้อเพลิงของเครื่องยนต์เบนซินชนิดสันดาปภายในโดยมีหัวเทียนเป็นเครื่องจุดระเบิด (Spark Ignition Internal Combustion Engine) ความสามารถในการระเหยน้ำมันต้องพอเหมาะกับการเผาไหม้ในกระบอกสูบและต้องเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง

น้ำมันดีเซล (Diesel Fuel) หมายถึง น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องยนต์ดีเซล เป็นส่วนหนึ่งของน้ำมันดิบที่ได้จากโรงกลั่นน้ำมัน (เช่นเดียวกับน้ำมันเบนซิน) ซึ่งเป็นน้ำมันที่เรียกว่า น้ำมันใส มีจุดเดือดอยู่ที่ประมาณ 180-370 องศาเซลเซียส เครื่องยนต์ดีเซลเป็นเครื่องยนต์ที่มีแรงอัดสูง (High Compression) และสามารถจุดระเบิดได้เอง การจุดระเบิดของเชื้อเพลิงชนิดนี้เกิดขึ้นมาจากความร้อนของแรงอัดสูงของอากาศในกระบอกสูบ โดยไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้หัวเทียน

ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ GDP (Gross Domestic Product) หมายถึง มูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายที่ผลิตขึ้นภายในประเทศในระยะเวลาหนึ่ง ตามแต่ต้องการจะวัดเช่น ภายใน 1 ไตรมาส ครึ่งปี หรือ 1 ปี เป็นต้น โดยไม่แยกว่าจะทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการจะเป็นทรัพยากรของคนในประเทศหรือเป็นของชาวต่างชาติ แต่ดูแค่ว่าหากเกิดขึ้นภายในประเทศ ก็จะนับเป็นผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved